

*Львівський національний університет
імені Івана Франка*

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV
GEOGRAPHY FACULTY
DEPARTMENT OF ECONOMIC AND SOCIAL GEOGRAPHY
SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY

**HUMAN-GEOGRAPHICAL SCHOOL OF LVIV:
HISTORY, THEORY, UKRAINIAN STUDIES**

M A T E R I A L S

Ukrainian scientific conference with participation of foreign scientists
dedicated to the 70-th anniversary
of the Department of Economic and Social Geography
Ivan Franko national university of Lviv
(Lviv, 19–20 November 2015)

LVIV – 2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

**ЛЬВІВСЬКА СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ШКОЛА:
ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ, УКРАЇНОЗНАВЧІ СТУДІЇ**

МАТЕРІАЛИ

всеукраїнської наукової конференції з участю закордонних учених,
присвяченої 70-річчю кафедри
економічної і соціальної географії
Львівського національного університету імені Івана Франка
(м. Львів, 19–20 листопада 2015 р.)

ЛЬВІВ – 2015

УДК 911.3:378.4.096ЛНУ(06)

ББК У04(4Укр)я431

Л 89

Редакційна колегія: д-р геогр. наук, проф. О. Шаблій (відп. ред.); канд. геогр. наук, доц. О. Вісьтак (відп. секр.); канд. геогр. наук, доц. В. Біланюк; канд. геогр. наук, доц. М. Білецький; канд. екон. наук, доц. Ю. Занько; д-р геогр. наук, проф. О. Заставецька; д-р геогр. наук, проф. С. Іщук; канд. екон. наук, проф. Є. Качан; д-р геогр. наук, проф. Н. Коцан; д-р екон. наук, ст. наук. співроб. В. Кравців; канд. геогр. наук, доц. А. Кузишин; д-р геогр. наук, проф. Р. Лозинський; д-р екон. наук, проф. М. Мальська; д-р екон. наук, проф. М. Мальський; д-р екон. наук, проф. Я. Олійник; д-р геогр. наук, проф. М. Пістун; д-р геогр. наук, проф. І. Ровенчак; д-р геогр. наук, проф. В. Руденко; д-р екон. наук, проф. У. Садова; д-р геогр. наук, проф. О. Топчієв; д-р екон. наук, проф. А. Шевчук.

*Рекомендовано Вченою радою географічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
Протокол № 7 від 21 жовтня 2015 р.*

Л 89 **Львівська суспільно-географічна школа : історія, теорія, українознавчі студії :** матеріали Всеукраїнської наукової конференції з участю закордонних учених, присвяченої 70-річчю кафедри економічної і соціальної географії Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, 19–20 листопада 2015 р.) / [відп. ред. : проф. О. І. Шаблій]. — Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. — 484 с.

ISBN 978-966-397-273-2.

У матеріалах конференції подані статті з широкого спектру теоретичних, методологічних та методичних проблем суспільної географії, розвитку суспільної географії в інформаційну епоху, проблем географії України та географічного українознавства, становлення нових напрямків суспільно-географічних пошуків (геософія, геоглобалістика, геотуризм тощо). Автори збірника — науковці України, Польщі, Німеччини, Канади, Австрії та Франції.

Для науковців, докторантів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів, студентів, учителів та осіб, які цікавляться проблемами суспільно-географічної науки.

УДК 911.3:378.4.096ЛНУ(06)

ББК У04(4Укр)я431

Тексти подано в авторській редакції, мовою оригіналу. Автори несуть повну відповідальність за зміст статей, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

Думка авторів статей може не збігатися з думкою організаторів наукової конференції.

Адреса редакційної колегії:

Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра економічної і соціальної географії.

вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000.

Тел.: +38 032 239 45 73.

E-mail: kafedra.lviv@gmail.com, lvivhumgeo@ukr.net.

ства західних областей (Закарпатської, Івано-Франківської, Дрогобицької та Львівської). У першій половині 60-х років за госпдоговором із Львівським раднаргоспом виконано середньомасштабну економічну карту Львівського адміністративно-економічного району (автор *О. Ващенко*). Доц. *В. Луговим* виготовлено атлас Львівсько-Волинського вугільного басейну (1960-ті роки). На переломі 80–90-х років ХХ століття кафедрою створено три фундаментальних рукописних атласи соціально-економічних комплексів Львівської, Івано-Франківської областей та м. Львова (керівник проекту *О. Шаблій*). Розгорнуто видання науково-довідкових – шкільних і краєзнавчих атласів: Львівської (1989), Івано-Франківської (1990) та Закарпатської (1991) областей, а також “Атлас Львівської області” із серії “Моя Батьківщина” (за редакцією проф. *О. Шаблія*). У 2012 р. вийшов з друку солідний картографічний твір “Львів. Комплексний атлас” (Київ, “Картографія”, 196 с.). – перший в Україні комплексний атлас великого міста, який може стати зразком атласного картографування.

Колектив кафедри постійно надає методичну допомогу однойменній кафедрі та кафедрі географії України і Тернопільського педуніверситету. Саме завдяки йому ці кафедри, як і багато інших в Україні, поповнилися високопрофесійними спеціалістами, які навчалися, або здійснювали апробацію наукових досліджень на кафедрі економічної та соціальної географії ЛНУ ім. І. Франка. А ще – потужна інтелектуальна підтримка молодих вчених з боку завідувача – голови спеціалізованої вченої ради та членів кафедри. Становлення багатьох кафедр України, а особливо у Тернополі відбулося при безпосередній участі членів кафедри: це і методична підтримка у розробці навчальних програм, методичних посібників та підручників з багатьох суспільно-географічних дисциплін, безпосередні науково-методичні консультації, стажування викладачів, спільні наукові конференції викладачів і студентів, науково-практичні семінари тощо. Із майже 70 кандидатів наук і 27 докторів наук, підготовлених на кафедрі, багато з них працює у інших містах – тільки у Тернополі таких науковців 7 (2 доктори і 5 кандидатів наук), крім цього, 8 викладачів пройшли апробацію на кафедрі економічної та соціальної географії ЛНУ ім. І. Франка, деякі з них стажувалися там із своїх наукових досліджень.

Кафедра економічної та соціальної географії ЛНУ ніколи не була байдужою до суспільного життя і тому сьогодні у планах працівників – демогеографічні, соціальні та економічні проблеми України, формування нового адміністративно-територіального поділу, пошук нових підходів, концепцій і парадигм географічної науки, прикладні географічні дослідження тощо. Члени кафедри мають широкі міжнародні зв'язки з вченими Польщі, Німеччини, Австрії, США, Канади та ін. Вони налагоджуються внаслідок підготовки аспірантів, участі у конференціях, семінарах, обміну викладачами та студентами, практик студентів та ін. Як показало життя, це все під силу молодому колективу кафедри, яку очолює високоорудований вчений – професор *Олег Іванович Шаблій*. Нових вам сил, здобутків на користь української географічної науки.

УДК 911.3

Мирослав Білецький, Любов Котик

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
КАФЕДРИ ЕКОНОМІЧНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА:
РЕТРОСПЕКТИВА, СУЧАСНІСТЬ, ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ**

*Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів,
biletskiy@myroslav@gmail.com, kotyklubka@gmail.com*

Regulations were analyzed on the basis of which educational-methodical activity of the department of economic and social geography of Ivan Franco National University of Lviv is

carried out. Scheme main directions of educational-methodical activities of the department was concluded. Retrospective review of the department from its foundation to the present made. Disciplines (general, specialization courses) teaching whose provide the scientists of department were analyzed. Concluded list of publications of educational materials scientists of the department. Prospects of educational-methodical activities of the department in line with the transformation of higher education in Ukraine are outlined

Ключові слова: кафедра економічної і соціальної географії, навчально-методична діяльність, навчальні дисципліни, трансформація структури навчальних дисциплін кафедри, навчальні видання, перспективи діяльності.

Key words: department of economic and social geography, educational and methodological activities, educational disciplines, transformation the structure of educational disciplines of department, educational publications, prospects of activities.

В умовах інтеграції України в Європейський освітній та науковий простір, трансформації вищої освіти, впровадженні засад Болонської системи навчання та переходу до вибору самостійної траєкторії навчання студента актуальності набувають дослідження пов'язані з оцінкою діяльності наукових шкіл, переосмисленням засад їхнього функціонування та формування векторів розвитку в ХХІ ст. На часі є розвідки з проблематики формування професійних компетентностей випускників вищої школи та їхньої відповідності вимогам сучасності. У даному руслі дослідження навчально-методичної діяльності кафедри економічної і соціальної географії Львівського національного університету імені Івана Франка, як центра формування та функціонування Львівської суспільно-географічної школи, є винятково актуальним та на часі.

Навчально-методична діяльність кафедри економічної і соціальної географії здійснюється відповідно до вимог Закону України “Про вищу освіту” (2014), Статуту Львівського національного університету імені Івана Франка (нова редакція, 2015), державного галузевого стандарту вищої освіти зі спеціальності “Географія” (2004), рекомендацій Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти, інструкцій Міністерства освіти і науки України щодо організації навчально-методичної діяльності кафедр та відповідних положень й розпоряджень наукової й методичної ради університету. Зокрема в Законі України “Про вищу освіту” окреслено головну мету освітньої, в цілому, та навчально-методичної, зокрема, діяльності кафедри: “*підготовка конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях*” [4]; у Статуті університету наголошується на “*академічній свободі, академічній мобільності педагогічних працівників університету та праві самостійно обирати методи й засоби навчання, що забезпечують високу якість навчального процесу*” [12]; державний галузевий стандарт вищої освіти зі спеціальності “Географія” окреслює перелік компетентностей, якими повинні володіти випускники кафедри тощо.

У цілому, навчально-методична діяльність кафедри економічної і соціальної географії спрямована на методичне забезпечення навчального процесу зі спеціальності “Географія” та його удосконалення відповідно до вимог наукової й освітньої діяльності в Україні, зокрема, та світі, загалом, та з урахуванням викликів ХХІ ст. (глобалізація, академічна мобільність, застарівання знань, криза освіти, гармонізація освітнього процесу, розробка контрольних опорних точок предметної області, і т. д.). Головні напрямки навчально-методичної діяльності охоплюють широке коло проблем: поточне та перспективне планування навчально-методичної роботи, створення навчально-методичних комплексів з дисциплін, удосконалення навчальних планів і т. д. (рис. 1).

Сучасна навчально-методична діяльність кафедри економічної і соціальної географії Львівського національного університету імені Івана Франка бере свій початок з 1945 р., коли рішенням ректорату Львівського університету (1944) відкрито кафедру економічної геогра-

фії [15, с. 26]. Її перший персональний склад сформували: завідувач – к. г. н., доц. О. Ващенко (1908–1984); викладачі – Г. Зільбер (1916–1970), І. Сваричевський (1905–1968), С. Луцький (1904–1960) [15, с. 31]. Вони забезпечили викладання дисциплін: “Економічна географія СРСР”, “Методика викладання фізичної і економічної географії”, “Економічна і політична географія капіталістичних країн”, “Економічна і політична географія країн народної демократії”.

Рис. 1. Головні напрямки навчально-методичної діяльності кафедри економічної і соціальної географії АНУ ім. І. Франка (М. Білецький, А. Котик, 2015)

Через відсутність у повоєнному Львові наукових кадрів з географії у цілому, та економічної географії, зокрема, в 1945–1946 рр. на географічному факультеті на кафедрі економічної географії за сумісництвом (0,5 окладу) працювала О. Степанів (1892–1963) [7, с. 71]. Як виконавач обов’язків доцента О. Степанів викладала економічну географію капіталістичних країн. За час праці на кафедрі вчена опублікувала дві наукові розвідки: “Архітектурне обличчя Львова” (1945) та “Трудові резерви Львівщини” (1946). У 1946 р. її “депортували” на наукову роботу в Київ (відділ економічної географії Інституту економіки АН УРСР), у 1950 р. засудили за антисоветську діяльність (1950–1956). Після реабілітації (1956) та повернення до Львова советська система не дозволила О. Степанів працювати у стінах її рідного університету.

На загал, тодішній перелік суспільно-географічних дисциплін, які викладали у вищій школі був обмежений советською партійною системою, програми дисциплін затверджувалися та проходили перевірку в партійних кабінетах Москви, за проведенням занять та викладом матеріалу на них (особливо ідеологічної складової) суворо слідкували як советські партійні шпики так і “свої стукачі” з кола працівників факультету та “зацікавлених” студентів. Вільність та креативність у методичній діяльності викладачів не допускалася та суворо каралася. Весь навчально-методичний процес кафедри був спрямований на чітке дотримання норм і приписів советської системи вищої освіти сталінської епохи.

Таблиця 1
Забезпечення викладачами кафедр економічної і соціальної географії виконання навчального плану з напрямку підготовки “Географія”, 1955-2015 рр.

Роки підготовки	Загальна кількість студентів, які вивчають дисципліну, год.		Нормативні дисципліни						Дисципліни спеціалізації					
	Кількість дисциплін, год.	Обсяг дисциплін, які викладають члени кафедри, год.	Кількість нормативних дисциплін, які викладають члени кафедри, год.	Обсяг нормативних дисциплін, які викладають члени кафедри, год.	Кількість нормативних дисциплін, що викладають члени кафедри у загальній частці нормативних дисциплін, %	Обсяг нормативних дисциплін, що викладають члени кафедри у загальному обсязі нормативних дисциплін, %	Загальна кількість дисциплін, год.	Кількість дисциплін, які викладають члени кафедри, год.	Обсяг дисциплін, які викладають члени кафедри, год.	Загальний обсяг дисциплін, год.	Кількість дисциплін, які викладають члени кафедри, год.	Обсяг дисциплін, які викладають члени кафедри, год.	Частка дисциплін спеціалізації у загальному обсязі дисциплін, %	Частка дисциплін спеціалізації у загальній кількості дисциплін, %
1955-1959	32	-	7	-	21,9	-	5	1	-	-	-	-	13,5	-
1960-1966	27	-	9	-	33,3	-	9	6	-	-	-	-	25,0	-
1979-1984	36	3672	7	752	19,4	20,5	14	9	540	326	326	326	28,0	12,8
1987-1992	35	3698	8	776	22,9	21,1	22	15	583	437	437	437	38,6	13,6
1996-2001	52	3057	10	525	19,2	17,2	25	24	1009	961	961	961	32,5	24,8
2010-2015	60	8028	10	2016	16,6	25,1	16	16	1944	1944	1944	1944	21,1	19,5
бакалаври	8	594	0	0	0	0	6	6	396	396	396	396	42,9	40,0
магістри	7	540	0	0	0	0	9	9	720	720	720	720	56,2	57,1
з 2015/2016 н. р.	35	6480	5	645	14,3	9,9	8	8	720	720	720	720	18,6	10,0
бакалаври	17	2490	2	195	11,8	7,8	10	10	1110	1110	1110	1110	37,0	30,8
магістри														

Примітка: до 1990 р. підготовка фахівців на кафедрі здійснюється за окремою спеціальністю “економічна географія”, 1989-2004 рр. – “економічна і соціальна географія”, з 2004 р. за спеціальністю “географія”; спеціалізації кафедри: 2004-2015 рр. – “економічна географія і геоелементика” (бакалаври), “політична географія і геополітика” (бакалаври, спеціалізація відновлена в 2006 р.); магістри і спеціалісти з 2010 р. за спеціальністю “економічна географія і геополітика”, з 2015 р. – “економічна географія і геоелементика”.

Не зважаючи на скрутність навчально-методичного процесу, персональний склад кафедри економічної і соціальної географії наприкінці 40-их на початку 50-их років ХХ ст. збільшується. На кафедрі починають працювати В. Луговий, Б. Думін, Н. Бикова. Паралельно зростає кількість навчальних дисциплін викладання яких забезпечують викладачі кафедри: “Географія промисловості”, “Географія сільського господарства”, тощо. У навчальному плані географічного факультету 1954–1959 рр. частка кількості нормативних дисциплін, викладання яких забезпечували викладачі кафедри складала 21,9 % (7 дисциплін). Крім того на кафедрі викладали п’ять дисциплін спеціалізації (табл. 1).

З середини 50-их років ХХ ст. кафедра поповнюється власними випускниками: Ф. Заставний (з 1955 р. працював на кафедрі), О. Шаблій (з 1958 р.), М. Паробецький (з 1961 р.) [15, с. 31]. Розширюється перелік загальних та спеціальних курсів, викладання яких забезпечують викладачі кафедри. Загальні курси (1961–1966 рр.): “Методика викладання фізичної і економічної географії” (доц. М. Паробецький), “Загальне землезнавство і вступ до економічної географії” (доц. О. Ващенко), “Економічна і політична географія капіталістичних країн” (доц. Г. Зільбер), “Економічна і політична географія країн народної демократії” (доц. В. Луговий), “Економічна географія СРСР” (доц. М. Паробецький), “Історія і методологія географії” (доц. О. Ващенко), “Фізична і економічна географія УРСР” (доц. М. Паробецький). Курси за вибором (курси спеціалізації “економічна географія”): “Методика економіко-географічних досліджень” (доц. М. Паробецький), “Основи народногосподарського планування” (І. Зайцевський), “Основні проблеми економічної географії” (доц. О. Ващенко), “Географія промисловості СРСР” (доц. В. Луговий), “Економічна картографія” (доц. О. Ващенко, асист. Н. Бикова), “Географія транспорту СРСР” (доц. О. Шаблій), “Етнографія” (ст. викл. Л. Свистунович), “Статистика” (ст. викл. В. Рудавський), “Географічні основи районного планування і охорони природи” (доц. В. Луговий), “Основи промислового виробництва” (доц. М. Ваврисевич), “Основи сільськогосподарського виробництва” (доц. М. Ясінський), “Топоніміка” (Б. Думін). Загалом у 1961–1966 рр. викладачі кафедри забезпечували викладання 33,3 % нормативних дисциплін на географічному факультеті та 75,0 % – дисциплін спеціалізації “економічна географія”.

Розвиток географічної науки в 60-70-х роках ХХ ст. зумовив трансформацію навчального плану географічного факультету. В навчальний план введені нові нормативні дисципліни: “Географія населення з основами етнографії”, “Вступ в економічну географію”, “Методи польових географічних досліджень”. Зазнали змін й дисципліни спеціалізації (табл. 2).

Переломними у розробці нових навчальних дисциплін викладачами кафедри та впровадженні їх у навчальний процес стали середина 80-их – початок 90-их років ХХ ст. У цей період відбуваються суттєві зрушення у розвитку соціальної складової суспільної географії (розвивається географія освіти, медична географія), сам навчальний процес поступово позбавляється ідеологічних догм совєтської системи – стає більш відкритим до нововведень, орієнтованим на виклики ринкових умов господарюванням, тощо. У цей період змінюється назва кафедри: з “кафедра економічної географії” на “кафедра економічної і соціальної географії” (наказ ректора Львівського університету № 613 від 31.05.1990 р.) та розпочинається підготовка фахівців за спеціальністю “економічна і соціальна географія”.

У навчальному плані 1987–1992 рр. викладачі кафедри забезпечували викладання восьми нормативних дисциплін, більшість з яких були ідентичні навчальному плану 1979–1984 рр. та 15 дисциплін спеціалізації: “Статистичні методи в економічній географії” (доц. М. Гонак), “Соціально-економічна картографія” (доц. М. Книш), “Географія промисловості СРСР” (доц. М. Білецький), “Географія сфери обслуговування” (доц. М. Білецький), “Територіальне планування” (доц. Г. Анісімова), “Економіко-географічна термінологія” (доц. М. Влах), “Географія агропромислового комплексу” (доц. М. Книш, доц. С. Трохимчук), “Географія міст” (доц. Г. Анісімова), “Математичні методи в економічній і соціальній географії” (проф. О. Шаблій), “Методика регіональних і локальних економіко-географічних досліджень” (доц. М. Гонак), “Основні проблеми соціально-економічної географії” (проф. О. Шаблій), “Районна планіровка” (доц. Г. Анісімова), “Економічні і

І. ЛЬВІВСЬКА СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ШКОЛА: МІСЦЕ І ВНЕСОК...

соціально-географічні проблеми Карпатського регіону України” (доц. М. Паробецький), “Сучасні теорії і концепції в зарубіжній соціально-економічній географії” (доц. М. Мальський), “Переддипломний семінар” (проф. О. Шаблій).

Таблиця 2

Навчальні дисципліни, викладання яких забезпечували викладачі
кафедри економічної географії, 1979–1984 рр.

Назва навчальної дисципліни	Кількість годин згідно навчального плану, год.	Форма підсумкового контролю	Викладач, який забезпечував викладання дисципліни
<i>Нормативні дисципліни</i>			
Методика викладання географії	90	Іспит	Ст. викл. Є. Максимова
Вступ в економічну географію	30	Залік	Проф. О. Ващенко, асист. М. Білецький
Географія населення з основами етнографії	48	Залік	Доц. Г. Анісімова
Економічна і політична географія зарубіжних країн	230	Іспит	Доц. М. Гонак, Доц. В. Луговий
Економічна географія СРСР	230	Іспит	Доц. М. Паробецький, асист. М. Білецький
Фізична і економічна географія УРСР	70	Іспит	Ст. викл. Є. Максимова
Методика польових географічних досліджень	54	Залік	Доц. М. Паробецький
<i>Дисципліни спеціалізації</i>			
Географія промисловості	48	Іспит	Доц. В. Луговий
Статистичні методи в економічній географії	72	Іспит	Доц. М. Гонак
Соціально-економічна картографія	50	Іспит	Проф. О. Ващенко
Економіко-географічна термінологія	20	Іспит	Проф. О. Ващенко
Головні проблеми економічної географії	30	Іспит	Проф. О. Ващенко
Географія транспорту СРСР	36	Залік	Д.г.н., доц. О. Шаблій
Математичні методи в економічній географії	18	Залік	Д.г.н., доц. О. Шаблій
Економічна і політична географія розвинених країн	20	Залік	...
Семінар з економічної і політичної географії США	32	Залік	...

У навчальному плані 1996–2001 рр. суттєво зросла кількість дисциплін спеціалізації “економічна і соціальна географія” (з 15 до 24) та посилилася суспільно-географічна складова у блоці нормативних дисциплін студентів-географів (табл. 1, 3). Навчальні дисципліни та їхнє наповнення відображали процеси гуманізації та соціалізації географічної освіти, позбавлення науки засад совєтської догматичної системи викладання суспільної географії, популяризували наукові дослідження викладачів кафедри (“Соціальна географія” – доц. А. Шевчук, “Географія культури і релігії” – доц. І. Ровенчак, “Рекреаційна географія” – доц. С. Кузик, “Географія освіти” – доц. В. Стецький тощо), пропагували україноцентризм та засади державотворення (“Політична географія”, “Географія населення і розселення Західного регіону”).

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Таблиця 3

Навчальні дисципліни, викладання яких забезпечували викладачі кафедри економічної і соціальної географії, 1996–2001 рр.

Назва навчальної дисципліни	Кількість годин згідно навчального плану, год.	Форма підсумкового контролю	Викладач, який забезпечував викладання дисципліни
1	2	3	4
<i>Нормативні дисципліни</i>			
Історія географії	48	Іспит	Доц. М. Влах
Основи соціально-економічної географії	54	Іспит	Проф. О. Шаблій
Техніко-економічні основи виробництва	32	Залік	Доц. М. Білецький
Територіальні соціально-економічні системи	32	Залік	Доц. М. Білецький
Географія населення	54	Іспит	Доц. Г. Анісімова, доц. І. Гудзеляк, асист. Д. Мацяк
Географія світового господарства	48	Залік	Доц. С. Кузик, асист. Д. Мацяк
Економічна і соціальна географія країн Євразії	54	Іспит	Доц. М. Гонак, Доц. І. Ровенчак
Політична географія	36	Залік	Проф. М. Мальський
Географічне країнознавство	36	Залік	Доц. І. Ровенчак
Економічна і соціальна географія країн (Африка, Америка, Австралія)	119	Іспит	Доц. М. Книш, Доц. С. Кузик
<i>Дисципліни спеціалізації</i>			
Соціологія	36	Залік	Доц. А. Шевчук
Демографія	32	Залік	Доц. Г. Анісімова, доц. І. Гудзеляк
Географія промисловості	48	Залік	Асист. Я. Івах
Методи соціально-економічних досліджень	48	Залік	Асист. Я. Івах
Географія агропромислового комплексу	54	Залік	Доц. М. Книш
Статистичні методи в соціально-економічній географії	54	Іспит	Доц. М. Гонак
Соціальна географія	54	Залік	Доц. А. Шевчук
Географія комунікацій	72	Залік	Доц. І. Ровенчак
Математичні методи в соціально-економічній географії	72	Іспит	Доц. В. Грицевич
Суспільно-географічна картографія	54	Залік	Доц. М. Книш
Суспільно-географічне прогнозування	36	Залік	Доц. В. Грицевич
Географія сфери обслуговування	36	Залік	Доц. М. Білецький
Географія культури і релігії	39	Іспит	Доц. І. Ровенчак
Методика регіональних і локальних економіко-соціально-географічних досліджень	52	Іспит	Асист. Я. Івах
Науковий студентський семінар	52	Залік	Доц. М. Білецький
Конструктивна соціально-економічна географія	40	Іспит	Доц. А. Шевчук
Рекреаційна географія	20	Іспит	Доц. С. Кузик
Основні проблеми соціально-економічної географії	30	Іспит	Проф. О. Шаблій
Переддипломний семінар	20	Залік	Доц. М. Білецький
Географія природних ресурсів	20	Залік	Асист. Я. Івах
Економіко-соціально-географічна термінологія	20	Залік	Доц. М. Влах
Географія населення і розселення Західного регіону	26	Залік	Доц. І. Гудзеляк

На цей період припадає початок активізації діяльності викладачів кафедри у сфері написання й видання навчальних посібників, підручників, методичних рекомендацій до виконання студентами семінарських, практичних робіт.

Знаковою подією у навчально-методичній та науковій діяльності кафедри економічної і соціальної географії стала публікація у видавництві “Світ” (Львів, 1994) навчального посібника “Соціально-економічна географія України” (редактор – проф. О. Шаблій). Він двічі перевидавався (1995, 2000) та по-сьогодні залишається настільною книгою для підготовки студентів з багатьох навчальних курсів.

В 1997 р. публікується наукова розвідка тоді доцента, а зараз доктора економічних наук, професора Л. Шевчук “Основи медичної географії”, а в 1999 р. – “Сакральна географія”, які започаткували на кафедрі серію публікацій соціально-географічного наукового пошуку, які в ХХІ ст. продовжили доц. М. Білецький, к. г. н. І. Ранця, асист. І. Ванда та асист. Л. Котик.

У цей період у світ виходить монографія проф. О. Шаблія “Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії” (Львів, 2001), де розкрито засади україноцентризму в суспільній географії, представлено найновіші тогочасні світові дослідження з проблематики економічної, політичної, соціальної географії та демогеографії.

На початку ХХІ ст. навчально-методична діяльність кафедри економічної і соціальної географії здійснюється у напрямку розробки нових навчальних курсів (особливо, у сфері спеціалізації “політична географія”, навчання за якою з 2001 р. здійснюється на кафедрі), актуалізації змісту нормативних дисциплін (“Соціальна географія”, “Політична географія”, “Економічна і соціальна географія світу” і т. д.), впровадженні нових інноваційних навчальних дисциплін спеціалізації (“Географічне краєзнавство”, “Географія політичних партій і рухів”, “Політико-географічна глобалістика”, “Географія міжнародних політичних, військових, економічних організацій”, “Регіональна економіка”, “Географія менеджменту” тощо).

У навчальному плані 2010–2015 рр. кількість загальних дисциплін, викладання яких забезпечують викладачі кафедри зростає до десяти (16,6 % загальної кількості нормативних дисциплін). Також викладачі кафедри 100,0 % забезпечують викладання дисциплін спеціалізації “економічна географія і геоэкономика” та “політична географія і геополітика” (табл. 1). У цей період кафедра, відповідно до вимог Болонської системи навчання та у руслі інтеграції у світовий науково-освітній простір, переходить до підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” (напрямок підготовки 6.040104 “Географія”, 4 роки навчання), “спеціаліст” (напрямок підготовки 7.040104 “Географія”, спеціальність 7.04010401 “Географія”, спеціалізація “Економічна географія і геополітика”, 1 рік навчання), “магістр” (напрямок підготовки 8.040104 “Географія”, спеціальність 8.04010401 “Географія”, спеціалізація “Економічна географія і геополітика”, 1 рік навчання). Детальний перелік навчальних дисциплін викладання яких забезпечують викладачі кафедри поданий в таблиці 4.

Таблиця 4

Навчальні дисципліни, викладання яких забезпечували викладачі кафедри економічної і соціальної географії, 2010–2015 рр.

Назва навчальної дисципліни	Кількість кредитів, ECTS	Кількість годин згідно навчального плану, год.			Форма підсумкового контролю	Викладач, який забезпечував викладання дисципліни
		Усього, год	Лекції, год.	Практичні, семінар- ські, год.		
1	2	3	4	5	6	7
Напрямок підготовки 6.040104 “Географія”						
<i>Цикл дисциплін Математичної та природничо-наукової підготовки</i>						
Історія географії	3	108	32	16	Іспит	Доц. М. Влах, асист. Я. Івах

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Продовження табл. 4

1	2	3	4	5	6	7
Соціальна географія	3	108	18	18	Залік	Доц. М. Білецький, асист. І. Ванда, асист. Л. Котик
Техніко-економічні основи виробництва	3	108	16	16	Залік	Доц. М. Білецький, асист. Л. Котик
Територіально-виробничі комплекси	2	72	18	18	Залік	Доц. М. Білецький, асист. Л. Котик
Географія населення	2,5	90	16	16	Іспит	Доц. І. Гудзеляк
<i>Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки</i>						
Основи суспільної географії	3,5	126	36	18	Іспит	Проф. О. Шаблій, доц. О. Вісьтак, асист. Я. Івах
Географія світового господарства	2	72	18	18	Залік	Доц. С. Кузик, к.г.н., асист. О. Мамчур, асист. І. Ванда
Регіональна економічна і соціальна географія	10	320	106	90	Залік, іспит	Доц. М. Книш, доц. С. Кузик, доц. В. Стецький, к.г.н., асист. О. Мамчур, асист. І. Ванда, асист. Я. Івах, асист. Л. Котик
Політична географія	2	72	14	14	Залік	Доц. О. Вісьтак, асист. І. Ванда
Географічне країнознавство	4	144	16	16	Залік	Проф. І. Ровенчак, к.г.н., асист. О. Мамчур, асист. І. Ванда
<i>Цикл дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки</i>						
Соціологія	2	72	18	18	Залік	Доц. І. Гудзеляк
<i>Дисципліни спеціалізації "Економічна географія і геоэкономика"</i>						
Розміщення продуктивних сил	3	108	36	18	Залік	Доц. М. Білецький
Основи демографії	3	108	36	—	Залік	Доц. І. Гудзеляк
Суспільно-географічна картографія	3	108	36	18	Іспит	Доц. М. Книш
Основи менеджменту і маркетингу	3	108	32	16	Іспит	Доц. С. Кузик
Статистичні методи в суспільній географії	3	108	32	16	Іспит	Доц. В. Грицевич, асист. Л. Котик
Суспільно-географічна термінологія	3	108	48	—	Залік	Доц. М. Влах
Міжнародні політичні, військові та економічні організації	3	108	32	16	Залік	Проф. І. Ровенчак, асист. Л. Котик
Географія сфери послуг	3,5	126	28	14	Іспит	Доц. М. Білецький
Системи розселення і геурбаністика	3	108	28	—	Залік	Доц. І. Гудзеляк
Історія української суспільної географії	3,5	126	42	14	Іспит	Доц. М. Влах
Географія культури і релігії	4,5	162	48	32	Іспит	Проф. І. Ровенчак
Географія міжнародного туризму	5	180	48	32	Іспит	Доц. С. Кузик
Математичні методи в суспільній географії	11	396	46	46	Залік	Доц. В. Грицевич, асист. І. Ванда

І. ЛЬВІВСЬКА СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ШКОЛА: МІСЦЕ І ВНЕСОК...

Закінчення табл. 4

1	2	3	4	5	6	7
<i>Дисципліни спеціалізації “Політична географія і геополітика”</i>						
Політична географія і геополітика України	3	108	36	18	Іспит	Доц. О. Вісьтак
Політико-географічна термінологія	3	108	36	18	Іспит	Доц. М. Влах
Географія міжнародних відносин та євроатлантичної інтеграції України	3	108	36	18	Залік	Доц. В. Стецький
Транскордонне співробітництво	6	216	42	42	Залік	К.г.н., асист. О. Мамчур, асист. Я. Івах
Географія ринкової інфраструктури	3	108	32	16	Залік	К.г.н., асист. О. Мамчур
Політико-географічне країнознавство	3	108	32	16	Іспит	Доц. О. Вісьтак
Статистичні методи в суспільній географії	3	108	32	16	Іспит	Доц. В. Грицевич, асист. Л. Котик
Політична географія і геополітика Росії	3,5	126	28	14	Залік	Проф. І. Ровенчак
Політико-географічна глобалістика	3,5	126	28	14	Іспит	Доц. М. Книш, асист. Л. Котик
Політико-географічна картографія	3	108	28	14	Іспит	Доц. М. Книш
Рекреаційна географія	4,5	162	48	32	Залік	Доц. С. Кузик
Національна економіка та національний устрій України	5	180	48	32	Іспит	Доц. В. Стецький
Математичні методи в політичній географії	11	396	46	46	Залік	Доц. В. Грицевич, асист. І. Ванда
Напрямок підготовки 8.040104 “Географія”, спеціальність 8.04010401 “Географія”, спеціалізація “Економічна географія і геополітика”						
Актуальні проблеми суспільної географії	1,5	54	28	—	Іспит	Проф. О. Шаблій
Проблеми політичної географії і геополітики	1,5	54	28	—	Іспит	Доц. О. Вісьтак
Глобальні проблеми людства	3,5	126	32	26	Залік	Доц. М. Книш, асист. Л. Котик
Магістерський семінар	1,5	54	—	28	Залік	Проф. І. Ровенчак
Комп’ютерне картографування	2,5	90	18	12	Залік	Доц. В. Грицевич
Напрямок підготовки 7.040104 “Географія”, спеціальність 7.04010401 “Географія”, спеціалізація “Економічна географія і геополітика”						
Переддипломний семінар	1	36	—	28	Залік	Доц. М. Білецький
Основні проблеми економічної і соціальної географії	1,5	54	28	—	Іспит	Проф. О. Шаблій
Проблеми політичної географії і геополітики	1,5	54	28	—	Іспит	Доц. О. Вісьтак
Регіональна економіка і сталий розвиток	4	144	46	26	Залік	Доц. В. Стецький, асист. Я. Івах
Глобальні проблеми людства	3,5	126	32	26	Залік	Доц. М. Книш, асист. Л. Котик
Географія комунікацій	1	36	18	12	Залік	Доц. В. Грицевич
Комп’ютерне картографування	2,5	90	18	12	Залік	Доц. В. Грицевич
Географія науки і освіти	2,5	90	28	14	Іспит	Доц. В. Стецький

Примітка: 1 кредит ECTS — 36 год.

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

З метою забезпечення належного рівня засвоєння знань студентами, викладачами кафедри розроблено та укладено серію навчальних підручників, посібників, методичних рекомендацій (табл. 5).

Таблиця 5

Видання членами кафедри економічної і соціальної географії підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, 2000—2015 рр.

Назва навчальної дисципліни	Монографія, підручник, навчальний посібник
1	2
Основи суспільної географії	Шаблій О. І. <i>Суспільна географія : теорія, історія, українознавчі студії</i> / О. І. Шаблій. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 744 с.; Шаблій О. І. <i>Основи загальної суспільної географії : підручник</i> / О. І. Шаблій. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 444 с.; Новітня українська суспільна географія : хрестоматія / [упоряд. та автор біогр. статей проф. О. Шаблій]. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – 1008 с.; Шаблій О. І. <i>Основи суспільної географії : підручник</i> / О. І. Шаблій. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 496 с.; Шаблій О. І. <i>Основи суспільної географії : навчально-методичний посібник з самостійної роботи студентів</i> / О. І. Шаблій, О. І. Вісьтак. – Львів : Малий вид. центр, 2012. – 32 с.; Львів. Комплексний атлас / [за ред. проф. О. Шаблія]. – К. : ДНВП “Картографія”, 2012.
Історія географії	Влах М. Р. <i>Історія географії : навч. посібник</i> / М. Р. Влах. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 336 с. Наукова серія “Постаті українського землезнання” (2002–2015; 14 видань) за редакцією проф. О. Шаблія.
Техніко-економічні основи виробництва	Білецький М. І. <i>Навчальна програма та практичні і тестові завдання з курсу “Техніко-економічні основи виробництва” для студентів географічного факультету</i> / М. І. Білецький, А. І. Котик. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 88 с.; Білецький М. І. <i>Техніко-економічні основи виробництва : навч.-метод. посібник</i> / М. І. Білецький, А. І. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 134 с.
Соціальна географія	Шевчук А. Т. <i>Програма та методичні вказівки до спецкурсу “Соціальна географія”</i> / А. Т. Шевчук. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2000. – 30 с.; Шевчук А. Т. <i>Соціальна географія : навч. посібник</i> / А. Т. Шевчук. – К. : Знання, 2007. – 349 с.; Ранця І. І. <i>Програма та методичні вказівки до семінарських занять з курсу “Соціальна географія” для студентів географічного факультету</i> / І. І. Ранця, І. В. Ванда, А. І. Котик. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – 84 с.; Білецький М. І. <i>Програма, методичні вказівки до практично-семінарських занять та тестові завдання з навчальної дисципліни “Соціальна географія” для студентів географічного факультету</i> / М. І. Білецький, І. В. Ванда, А. І. Котик. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 108 с.; Білецький М. І. <i>Соціальна географія : навч.-метод. посібник</i> / М. І. Білецький, І. В. Ванда, А. І. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 164 с.; Білецький М. І. <i>Соціальна географія : навч. посібник</i> / М. І. Білецький, І. В. Ванда, А. І. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 468 с.; Білецький М. І. <i>Соціальна географія : словник-довідник</i> / М. І. Білецький, І. В. Ванда, А. І. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 164 с.; Білецький М. І. <i>Соціальна географія : навч. посібник</i> / М. І. Білецький, І. В. Ванда, А. І. Котик. – [2-ге вид., доп.]. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – 468 с.
Територіально-виробничі комплекси	Соціально-економічна географія України : навч. посібник / [за ред. О. І. Шаблія]. – Львів : Світ, 2000. – 678 с. (попередні видання 1994 р. та 1995 р.); Білецький М. І. <i>Навчальна програма, семінарські, практичні, самостійні та тестові завдання з курсу “Територіально-виробничі комплекси” для студентів географічного факультету</i> . – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 70 с.
Географія населення	Бібліографічний покажчик наукових видань з географії населення і розселення Західного регіону України / [уклали : І. І. Гудзеляк, Г. М. Анісімова]. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2000. – 43 с.; Гудзеляк І. І. <i>Географія населення : навч. посібник</i> / І. І. Гудзеляк. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 232 с.; Гудзеляк І. І. <i>Збірник тестових завдань з курсу “Географія населення” для студентів географічного факультету</i> . – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. – 88 с.; Гудзеляк І. І. <i>Географія населення : навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки 6.040104 – географія (програма, самостійні і практичні роботи, індивідуальне науково-дослідне завдання)</i> / І. І. Гудзеляк. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 76 с.

І. ЛЬВІВСЬКА СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ШКОЛА: МІСЦЕ І ВНЕСОК...

Продовження табл. 5

1	2
Економічна і соціальна географія світу	Соціально-економічна географія світу : навч. посібник / [за ред. С. П. Кузика]. – Львів : Світ, 2002. – 672 с. (перевидання 2003 р. та 2005 р.); <i>Стецький В.</i> Центральна Європа: соціально-політичний і соціально-економічний розвиток : текст лекцій / В. Стецький, О. Федунь. – Львів : Простір М, 2002.; <i>Стецький В.</i> Болгарія : суспільно-географічна характеристика : текст лекцій / В. Стецький. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 20 с.; <i>Стецький В.</i> Чехія : суспільно-географічна характеристика / В. Стецький. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 24 с.; <i>Стецький В.</i> Словенія: суспільно-географічна характеристика : текст лекцій / В. Стецький, Б. Уманців. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004.; <i>Книш М. М.</i> Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посібник / М. М. Книш. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 264 с.; <i>Книш М. М.</i> Регіональна економічна і соціальна географія світу (Латинська Америка та Карибські країни, Африка, Азія, Океанія) : навч. посібник / М. М. Книш, О. І. Мамчур. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 368 с.
Географічне країнознавство	<i>Книш М.</i> Бразилія : суспільно-географічна характеристика : навч. посібник / М. Книш. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 148 с.; <i>Шевчук Л.</i> Фінляндія : соціально-економіко-географічна характеристика / Л. Шевчук, Т. Аарреваара. – Львів : [без вид.], 2001. – 163 с.; <i>Гудзеляк І.</i> Хорватія : суспільно-географічна характеристика : навч. посібник / І. Гудзеляк, Б. Уманців. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 136 с.; <i>Блій де Г.</i> Географія : світи, регіони, концепти / Г. де Блій, П. Муллер, О. Шаблій ; [пер. з англ. ; передмова та розділ “Україна” О. І. Шаблія]. – К. : Либідь, 2004. – 740 с.; <i>Уманців Б.</i> Македонія : суспільно-географічні аспекти розвитку / Б. Уманців, М. Федорусь. – Львів : МАУП, 2004. – 90 с.; <i>Ровенчак І.</i> Програма та методичні рекомендації до вивчення курсу “Географічне країнознавство” для студентів географічного факультету / І. Ровенчак. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – 16 с.; <i>Дубович І. А.</i> Країнознавчий словник-довідник / І. А. Дубович. — К. : Знання, 2008. — 839 с.; <i>Ровенчак І. І.</i> Географічне країнознавство : навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки 6.040104 – географія / І. І. Ровенчак, О. І. Мамчур. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 106 с.
Географія світового господарства	<i>Кузик С. П.</i> Географія світового господарства : навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки 6.040104 – географія / С. П. Кузик, І. В. Ванда, О. І. Мамчур. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012 . – Ч. 2. : Завдання для перевірки знань. – 94 с.; <i>Кузик С. П.</i> Географія світового господарства / С. П. Кузик, О. І. Мамчур, І. В. Ванда. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 312 с.; <i>Кузик С. П.</i> Географія інфраструктури світового господарства : текст відкритої лекції / С. П. Кузик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – 64 с.
Соціологія	<i>Гудзеляк І. І.</i> Навчальна програма та методичні рекомендації до підготовки семінарських занять з курсу “Соціологія” для студентів географічного факультету / І. І. Гудзеляк, І. В. Ванда, Л. І. Котик. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – 72 с.; <i>Гудзеляк І. І.</i> Соціологія : навч.-метод посібник для самостійної роботи студентів напряму підготовки 6.040104 – Географія / І. І. Гудзеляк, Л. І. Котик, І. В. Ванда. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 95 с.
Географія сфери послуг	<i>Білецький М. І.</i> Навчальна програма, самостійна робота, індивідуальні завдання та тести з курсу “Географія сфери послуг” для студентів географічного факультету / М. І. Білецький. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. – 88 с.
Розміщення продуктивних сил	<i>Білецький М. І.</i> Розміщення продуктивних сил : навч.-метод. посібник / М. І. Білецький, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 156 с.
Міжнародні політичні, військові, економічні організації	<i>Ровенчак І. І.</i> Міжнародні політичні, військові та економічні організації: навчально-методичний посібник / І. І. Ровенчак, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 142 с.

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Продовження табл. 5

1	2
Політико-географічна глобалістика	<i>Книш М. М.</i> Політико-географічна глобалістика : навч.-метод. посібник для самост. роботи студентів / М. М. Книш, А. І. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 138 с.; <i>Книш М. М.</i> Політико-географічна глобалістика : навч. посібник / М. М. Книш, А. І. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 484 с.
Основи менеджменту	<i>Кузик С. П.</i> Основи менеджменту і маркетингу : навч.-метод. посібник для самостійної роботи студентів напряму 6.040104 – географія (програма, самостійна і практичні роботи, індивідуальне науково-дослідне завдання) / С. П. Кузик. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 52 с.
Основи демографії	<i>Гудзеляк І. І.</i> Основи демографії : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів напряму підготовки 6.030102 – психологія (програма, тези лекцій, завдання для самостійної та практичних робіт, індивідуальне науково-дослідне завдання, тести) / І. І. Гудзеляк. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 94 с.; <i>Гудзеляк І. І.</i> Основи демографії : для самостійної роботи студентів напряму підготовки 7.070502 – для спеціальності економічна і соціальна географія / І. І. Гудзеляк. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 84 с.
Статистичні методи в суспільній географії	<i>Грицевич В. С.</i> Збірник практичних робіт з курсу “Статистичні методи в соціально-економічній географії” / В. С. Грицевич. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 100 с.; <i>Грицевич В. С.</i> Статистичні ознаки та характеристики їхньої центральної тенденції : тексти лекцій / В. С. Грицевич. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 44 с.; <i>Грицевич В. С.</i> Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт з курсу “Статистичні методи в соціально-економічній географії” для студентів географічного факультету / В. С. Грицевич, А. І. Котик. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 96 с.; <i>Грицевич В. С.</i> Статистичні методи в суспільній географії : навч. посібник-практикум для самостійної роботи студентів / В. С. Грицевич, А. І. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – 64 с.
Математичні методи в суспільній географії	<i>Грицевич В. С.</i> Математичні методи в демогеографії : текст лекції / В. С. Грицевич. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 30 с.; <i>Грицевич В. С.</i> Математичні методи в суспільній географії: навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки 6.040104 – географія (програма, самостійна і практичні роботи, індивідуальне науково-дослідне завдання) / В. С. Грицевич. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 48 с.; <i>Грицевич В. С.</i> Математичні методи в суспільній географії : тексти лекцій для студентів заочної форми навчання / В. С. Грицевич. – Львів : Малий видавничий центр, 2013. – 48 с.; <i>Грицевич В. С.</i> Математичні методи в суспільній географії: навчальний посібник-практикум для самостійної роботи студентів / В. С. Грицевич, І. В. Ванда. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – 96 с.
Математичні методи в політичній географії	<i>Грицевич В. С.</i> Математичні методи в політичній географії: навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки 6.040104 – географія (програма, самостійна і практичні роботи, індивідуальне науково-дослідне завдання) / В. С. Грицевич. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 48 с.
Географія комунікацій	<i>Грицевич В. С.</i> Географія комунікацій : навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки 8.0401040 – географія (програма, самостійна і практичні роботи, індивідуальне науково-дослідне завдання) / В. С. Грицевич. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 20 с.
Географія культури і релігії	<i>Ровенчак І. І.</i> Географія культури : проблеми теорії, методології та методики дослідження : монографія / І. І. Ровенчак. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 240 с.
Суспільно-географічна картографія	<i>Книш М. М.</i> Суспільно-географічна картографія : навч.-метод. посібник / М. М. Книш. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 136 с.
Суспільно-географічна термінологія	<i>Влах М. Р.</i> Програма і методичні рекомендації з курсу “Соціально-економіко-географічна термінологія” / М. Р. Влах. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 20 с.; <i>Влах М. Р.</i> Географія населення : словник-довідник / М. Р. Влах. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. – 241 с.

І. ЛЬВІВСЬКА СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ШКОЛА: МІСЦЕ І ВНЕСОК...

Закінчення табл. 5

1	2
Географія туризму	<i>Кузик С. П.</i> Теоретичні проблеми туризму : суспільно-географічний підхід : монографія / С. П. Кузик. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. – 254 с.; <i>Кузик С. П.</i> Географія туризму : навч. посібник / С. П. Кузик. – К. : Знання, 2011. – 271 с.
Політична географія і геополітика Росії	<i>Ровенчак І.</i> Економічна і соціальна географія Росії : текст лекцій / І. Ровенчак. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2000. – 58 с.
Географія міжнародних відносин та євро-атлантичної інтеграції України	<i>Стецький В. В.</i> Географія міжнародних відносин і Євратлантичної інтеграції України : навч.-метод. посібник для самостійної роботи студентів напрямку підготовки географія / В. В. Стецький. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 23 с.
Глобальні проблеми людства	<i>Книш М.</i> Глобальні проблеми людства : навч. посібник / М. Книш, Л. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – 330 с.
Географія науки і освіти	<i>Стецький В. В.</i> Географія науки і освіти : текст лекцій. – Львів : Вид. ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 164 с.; <i>Стецький В. В.</i> Географія науки і освіти : текст лекцій. – Львів : Вид. ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 165 с.
Міжзональна загально-географічна практика	Загальногеографічна міжзональна практика / [уклали : О. І. Вісьтак, Я. Є. Івах, В. П. Матвійв, В. В. Стецький та ін.]. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. – 70 с.
Економіко-географічний розділ навчальної комплексної фізико-економіко-географічної практики	<i>Білецький М. І.</i> Методичні рекомендації до проходження економіко-географічного розділу навчальної комплексної фізико-економіко-географічної практики студентів географічного факультету : навч. посібник / М. І. Білецький, І. В. Ванда, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – 64 с.

З 2015 р. географічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, відповідно до вказівок Міністерства освіти і науки України, щодо організації навчального процесу в вищій школі, перейшов на навчання студентів за новим навчальним планом по усіх напрямках підготовки. Відбулися зміни у викладанні дисциплін суспільно-географічного профілю: більшість з них, за винятком п'яти курсів (“Основи загальної суспільної географії”, “Історія географії”, “Географія населення”, “Політична географія”, “Регіональна економічна і соціальна географія”) перейшли у когорту дисциплін вільного вибору студентів. Не маловажну роль у цьому процесі відіграло й опущення напрямку “суспільна географія” у переліку наукових напрямків затверджених Кабінетом Міністрів України (2014). Скоротилася у двоє й загальна кількість дисциплін спеціалізації, які вивчатимуть студенти (з 2015/2016 н. р.). Така ситуація зумовлює критичний перегляд навчальних комплексів з суспільно-географічних дисциплін з метою усестороннього, глибокого висвітлення сучасних тенденцій розвитку суспільної географії та не допущення формування прогалів у засвоєнні студентами теоретико-методологічних засад суспільної географії. Сприятиме цьому як перехід на двохрічну програму підготовки магістрів так і запровадження нових навчальних курсів: “Теорія й методологія географічної науки” (нормативна навчальна дисципліна, доц. М. Влах, асист. Л. Котик), “Військова географія” (дисципліна вільного вибору студентів, доц. О. Вісьтак), “Геоелектроніка” (дисципліна спеціалізації “економічна географія і геоелектроніка”, доц. Я. Івах), “Політика регіонального розвитку” (дисципліна спеціалізації “економічна географія і геоелектроніка”, доц. І. Гудзеляк), “Географія комунікацій і геологія історії” (дисципліна спеціалізації “економічна географія і геоелектроніка”, доц. В. Грицевич), тощо.

Крім забезпечення викладання нормативних дисциплін та дисциплін спеціалізації на географічному факультеті працівники кафедри забезпечували й забезпечують викладання дисциплін суспільно-географічного профілю на інших факультетах Львівського національ-

ного університету: “Розміщення продуктивних сил” (проф. О. Шаблій, проф. Л. Шевчук, доц. М. Білецький, доц. О. Вісьтак; економічний факультет), “Основи демографії” (доц. І. Гудзеляк; філософський факультет). Проф. І. Ровенчак та доц. Я. Івах забезпечують викладання курсу “Основи суспільної географії” на кафедрі туризму рідного факультету.

Значний обсяг навчально-методичної діяльності кафедри припадає на проведення навчальних, виробничих та педагогічних практик. Зокрема, кафедра від початку створення забезпечує проведення міжзональної загальногеографічної практики. Її проводили у різні роки: проф. О. Шаблій, доц. М. Білецький, доц. О. Вісьтак, доц. Я. Івах, доц. В. Стецький. У проведенні економіко-географічного розділу навчальної комплексної фізико-економіко-географічної практики задучені усі члени кафедри. Проведення виробничих практик на кафедрі забезпечують проф. О. Шаблій, доц. М. Білецький, доц. О. Вісьтак, доц. М. Влах, доц. М. Книш. Педагогічну практику у різні роки проводили усі члени кафедри.

Щорічним підсумком навчально-методичної діяльності кафедри є вчасне написання та подання до захисту в державній екзаменаційній комісії магістерських й дипломних робіт студентів на актуальну суспільно-географічну тематику. Головами ДЕКУ в різні роки є проф. М. Ігнатенко, проф. Я. Жупанський (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича), проф. І. Черваньов (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна), проф. М. Пістун (Київський національний університет імені Тараса Шевченка), проф. О. Топчієв (Одеський національний університет імені І. І. Мечникова), проф. О. Заставецька (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка), проф. У. Садова, проф. Л. Шевчук (Інститут регіональних досліджень НАН України, м. Львів). Л. Шевчук, М. Пістун, О. Топчієв, О. Заставецька – випускники рідного факультету.

З метою обміну досвідом наукової та навчально-методичної діяльності викладачі кафедри проходили та проходять стажування у наукових та освітніх інституціях України та світу (Люблін, Варшава, Краків, Вроцлав (Польща), Відень (Австрія), Мюнхен (Німеччина), Париж (Франція), Вашингтон (США), Торонто (Канада), Москва (Росія), Київ, Тернопіль, Харків (Україна) тощо). Водночас студенти та викладачі кафедри слухали змістовні лекції запрошених вчених з-за меж України: К. Гарасімюк, Ф. Угорчак, Є. Ридз, С. Саля (Польща); П. Йордан (Австрія); Р. Дращньовський, С. Сігел (США), Б. Стебельський (Канада); Е. Алаєв, В. Гохман, В. Давидович, С. Ковальов, С. Лавров, І. Нікольській, Є. Перцик, Б. Семєвський, А. Хрущов, Н. Блажко (Росія).

Кафедра має тісні зв'язки з закладами середньої освіти, Малою академією наук, Львівським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти.

На сьогодні пріоритетним завданням кафедри економічної і соціальної географії у навчально-методичній роботі є підготовка фахівців-географів, які на належному рівні володітимуть компетентностями передбаченими як державним стандартом освіти з географії так і парадигмою освіти в Європі. Висока якість навчання забезпечить конкурентоздатність випускників на ринку праці; відповідність навчальних програм вимогам ринку – гарантуватиме попит на суспільно-географічну освіту серед вступників; націленість суспільно-географічних практик на розв'язання конкретних прикладних завдань – забезпечить затребуваність фахівців суспільно-географів у різних сферах господарства. Бо згідно ідей Болонського процесу, кожна навчальна програма повинна бути важливою для суспільства, спрямованою на працевлаштування, готуючою до суспільного життя, визнаною науковим співтовариством, достатньо прозорою і порівняною, щоб полегшити мобільність і визнання [2, с. 80]. До того ж вона повинна бути зрозумілою, цінуватися і вважатися достатньо привабливою для того, щоб сподобатися значній кількості студентів, будь-то на національному чи на міжнародному рівні.

Список використаних джерел

1. Біланюк В. Географічна освіта, наука і практика у Львівському університеті : історія і сучасність / В. Біланюк, Є. Іванов // Географічна наука і практика : виклики епохи [міжн. наук. конф. присвячена 130-річчю географії у Львівському університеті (Львів, 16—18 травня 2013 р.)]. — Т. 1. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. — С. 5—11.

2. Вступне слово до Проекту Тьюнінг — гармонізація освітніх структур у Європі. Внесок університетів у Болонський процес [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf.
3. Географічний факультет : інформаційний довідник / [упоряд. Я. Кравчук, М. Влах]. — Львів : ЛДУ, 1994. — 52 с.
4. Закон України “Про вищу освіту” [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.
5. Кайку М. Фізика майбутнього / М. Кайку. — [пер. з англ. А. Кам’янець]. — Львів, 2013.
6. Кіптенко В. К. Географія в інформаційному суспільстві / В. К. Кіптенко. — К., 2008 — 276 с.
7. Олена Степанів. Наукові праці. Есе. Спогади / [упоряд. О. Шаблій]. — Львів, 2003. — 608 с.
8. Олійник Я. Б. Методологічні засади історико-наукових досліджень у суспільній географії (на прикладі вивчення наукових шкіл) / Я. Б. Олійник, С. М. Шевчук // Економічна та соціальна географія : наук. збірник / [Ред. кол. : С. І. Ішук (відп. ред.) та ін.]. — 2013. — Вип. 2 (67). — С. 3—12.
9. Програми спецкурсів спеціальності “Економічна і соціальна географія” для студентів географічного факультету / [відповід. за випуск проф. О. І. Шаблій]. — Львів : ЛДУ, 1994. — 92 с.
10. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) “Про основні компетентності для навчання протягом усього життя” від 18 грудня 2006 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_975.
11. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Е. Семенюк, В. Мельник. — [вид. 2-ге, випр. і доп.]. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. — 306 с.
12. Статут Львівського національного університету імені Івана Франка (нова редакція 2015 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://lnu.edu.ua/files/pdf/StatLNU.pdf>.
13. Суспільно-географічна підготовка фахівців у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка / Я. Б. Олійник, С. І. Ішук, А. Л. Мельничук [та ін.]. — К. : Обрії, 2007. — 600 с.
14. Фондові матеріали Архіву Львівського національного університету ім. І. Франка. — Львів, 2015.
15. Шаблій О. І. Львівська суспільно-географічна школа (до 60-річчя кафедри економічної і соціальної географії Львівського національного університету імені Івана Франка) / О. І. Шаблій. — Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. — 168 с.
16. Шаблій О. І. Суспільна географія. Теорія, історія, українознавчі студії / О. І. Шаблій. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2001. — 644 с.
17. Aspects of State of Geography in European higher education. TUNING Geography : a report of findings and outcomes [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.unideusto.org/tuningeu/subject-areas/geography.html>.

УДК 911.3.

Krystyna A. Harasimiuk

**GEOGRAFIA SPOŁECZNO EKONOMICZNA
NA UNIWERSYTECIE JANA KAZIMIERZA WE LWOWIE W LATACH 1919–1939**

Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza im. Wincentego Pola w Lublinie

Krystyna A. Harasimiuk. Geografia społeczno-ekonomiczna na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w latach 1919–1939. *Tematyka związana z geografią społeczno-ekonomiczną w szerokim zakresie podejmowana była nie tylko przez geografów ale także przez antropologów, etnografów, historyków kultury i gospodarki. Problematyka dotycząca geografii człowieka była drugim nurtem badawczym po geografii fizycznej w Instytucie Geograficznym UJK. Reforma studiów z 1926 wprowadzająca specjalizację z antropogeografii (tak określano wówczas geografie społeczno-ekonomiczną) oraz potrzeby organizacyjne i gospodarcze odrodzonej Polski były bodźcem do podjęcia nowego profilu badawczego. Opracowania lwowskich geografów wykorzystywano między innymi do prac nad reformą administracyjną kraju. Na czoło prac badawczych w zakresie geografii społeczno-ekonomicznej wysuwały się badania w zakresie demografii, oraz osadnictwa. Zajmowano się głównie osadnictwem wiejskim Polski wschodniej i południowo-wschodniej. Powstały też antropogeograficzne monografie miast i miasteczek tego regionu. Podejmowano prace nad użytkowaniem ziemi w związku z warunkami fizjograficznymi. Uczni, którzy zajmowali omawianą powyżej problematyką to między innymi I. Albert, F. Bujak J. Czekanowski, J. Czyżewski J. Ernst, S. Polański E. Romer, T. Senik, F. Uhorczak. J. Wąsowicz. W swoich pracach autorzy proponowali nowatorskie rozwiązania metodyczne, które doceniane były przez naukę europejską.*

ЗМІСТ

Передмова	5
I. Львівська суспільно-географічна школа: місце і внесок в українську географічну науку	
<i>Ярослав Олійник</i> Регіональний вимір розвитку української суспільної географії	7
<i>Олег Шаблій</i> Львівська суспільно-географічна школа: дискусійні питання зародження та становлення і сучасні проблеми розвитку.....	17
<i>Ольга Заставецька, Олександра Вісьтак</i> Кафедра економічної і соціальної географії Львівського національного університету: погляд зсередини і ззовні	32
<i>Мирослав Білецький, Любов Котик</i> Навчально-методична діяльність кафедри економічної і соціальної географії Львівського національного університету імені Івана Франка: ретроспектива, сучасність, погляд у майбутнє.....	36
<i>Krystyna A. Harasimiuk</i> Geografia społeczno-ekonomiczna na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w latach 1919–1939.....	51
<i>Сергій Шевчук</i> Розвиток академічної наукової школи української економічної географії у роки Другої світової війни	54
II. Теоретичні та методологічні проблеми суспільної географії	
<i>Василь Кравців, Петро Жук</i> Транскордонна екологічна безпека: суть поняття та шляхи досягнення.....	59
<i>Любов Шевчук</i> Перспективні напрямки розвитку соціальної географії у XXI ст.	64
<i>Marian Harasimiuk, Tadeusz Grabowski, Alina Urbańska</i> Transgraniczny Rezerwat Biosfery “Roztocze”	68
<i>Ольга Мамчур</i> Суспільно-географічні виміри прикордонної і транскордонної співпраці.....	73
<i>Уляна Садова, Роман Теслюк</i> Трансформація регіональної політики зайнятості населення в світлі євроінтеграційних перспектив розвитку України: виклики та альтернативи	80
<i>Євген Качан, Ярослав Штокало</i> Зайнятість та її вплив на рівень життя населення: регіональний аспект.....	85
<i>Мирослава Влах</i> Географічні метафори: сутність і роль у науковому пізнанні	90
<i>Леся Заставецька</i> Проблеми здійснення адміністративно-територіальної реформи в Україні.....	98
<i>Микола Габрель</i> Просторовий фактор соціально-економічного розвитку територіальних громад в умовах адміністративно-територіальної реформи України	103
<i>Володимир Грищевич</i> Україна в інформаційну епоху: суспільно-географічні аспекти вивчення	111
<i>Костянтин Немець, Катерина Сегіда, Людмила Немець, Людмила Ключко</i> Концепція багатовимірного простору в сучасній суспільній географії.....	116
<i>Марія Бикова</i> Суспільно-географічні аспекти розвитку науково-інноваційної сфери Києва в трансформаційний період.....	126

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ЛЬВІВСЬКА СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ШКОЛА:
ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ, УКРАЇНОЗНАВЧІ СТУДІЇ**

МАТЕРІАЛИ

всеукраїнської наукової конференції з участю закордонних учених,
присвяченої 70-річчю кафедри
економічної і соціальної географії
Львівського національного університету імені Івана Франка
(м. Львів, 19–20 листопада 2015 р.)

Технічний редактор *Світлана Сенік*
Комп'ютерний набір *Олега Горового, Любові Котик, Орислави Тимчук*
Комп'ютерне верстання *Любові Семенович*
Художнє оформлення *Людмили Войтович, Мар'яни Сеньків*

Формат 60×84¹/₈. Умовн. друк. арк. 28,13.
Тираж 100 прим. Зам.

Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000.

Свідоцтво
про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК №3059 від 13.12.2007 р.

Друк ТзОВ «Простір-М»
вул. Чайковського, 8, м. Львів, 79000.
Тел.: (032) 261-09-05, e-mail: prostir@litech.net

Свідоцтво
про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК № 2167 від 21.04.2005 р.